

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK
VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü

DENİZEL ALANLARDA VERİ STANDARTLARI
ÇALIŞMA HEYETİ SONUÇ RAPORU

ANKARA
OCAK , 2024

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

ÖNSÖZ

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kuzey Deniz Saha Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Hizmetleri Plan ve Koordinasyon Kurulu olağan toplantısı 16-17 Mayıs 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olup, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanan Tavsiye Kararlarının 6. Maddesi ile "Deniz alan planlaması, deniz kirliliği, iklim değişikliği, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili ihtiyaç duyulacak denizlerle ilgili verilerin ve standartların tespiti, sorumlu ve ilgili kurumlarının saptanması ile TUCBS entegrasyon durumlarının belirlenmesi ve raporlanması için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından çalışma yapılması" yönünde tavsiye kararı alınmıştır. Söz konusu karar doğrultusunda kurulun Çalışma Heyeti denizel alanlarda faaliyet sürdüren kamu kurumlarının temsilcileri davet edilerek oluşturulmuştur.

Çalışma Heyeti kapsamında, Türkiye'nin başta ulusal güvenliğinin korunması koşuluyla, uluslararası alanda temsili, deniz ve kıyı ekosisteminin korunması, ekonomik çıkarların ve kalkınmanın gözetilmesi konularında araştırmalar yapılarak, Deniz Mekânsal Planlamasının nasıl olması gerektiğine ilişkin ön hazırlık niteliğinde olan bu çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Denizel Alan, Deniz Mekânsal Planlama, Veri Standartları, Veri Temaları

Dr. M. E. B. K. 4

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

YÖNETİCİ ÖZETİ

Deniz Mekânsal Planlama, deniz ve kıyı alanlarının rasyonel kullanımına, bu alanlardaki sektörel kullanımlar ve etkileşimler arasında denge kurmaya, çevre korumaya, doğal alanların ve kaynakların sürdürülebilir kullanılmasına, koruma-kullanma dengesi gözetilerek sosyal ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasına ulaşabilmenin pratiğidir.

Deniz Mekânsal Planlama Direktifi, 2014 yılında Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiştir ve Direktife göre, 2021 yılı sonuna kadar tüm üyelerin Deniz Mekânsal Planlama çalışmalarını tamamlamış olmaları gerekmektedir. Bu süreç; ortak vizyon geliştirmenin, mekandaki potansiyel kullanıcıların ve alan kapasitesinin belirlenmesinin, ilgili kullanımlara en iyi uyan alanların tanımlanmasının ve deniz alanını uzun vadede sağlıklı ve üretken tutmak için hangi kullanımlara izin verileceği ya da kısıtlanacağını belirlenmesi gibi çok adımlı olarak açıklamaktadır. Bu karar mekanizmasından sonra ortaya çıkacak planın yasal bir çerçeveye de sahip olması gerekmektedir. Türkiye’de, Deniz Mekânsal Planlama çalışmaları oldukça yenidir. Bu alanda kamu kurum ve kuruluşları çalışmalarını sürdürmektedir. Söz konusu çalışmalar kapsamında, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından 12.09.2023 tarihli ve E-36927918-020-7335407 sayılı Genel Müdürlük Olur’u ile “Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti” oluşturulmuştur.

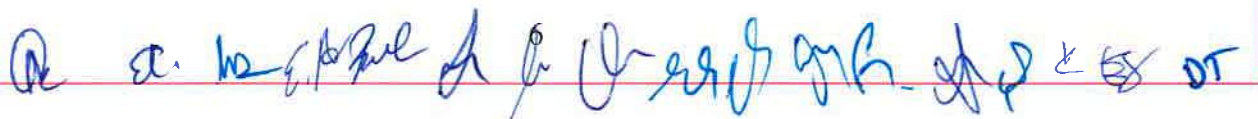
Çalışma Heyetinin araştırmaları, çalışmaları, bulguları ve değerlendirmeleri kapsamında ilgili kamu kurumlarının katkıları ile Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde Sonuç Raporu hazırlanmıştır.

Birinci Bölümde çalışmanın vizyonu, kapsamı ve amacı açıklanmıştır. İkinci Bölümde, Deniz Mekânsal Planlamasına girdi oluşturacak denizel alanlara ilişkin veriler, Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Altyapısı kapsamında değerlendirilmiştir. Üçüncü Bölümde, Deniz Mekânsal Planlaması ve ihtivası, dünyadaki ve Türkiye’deki durumu ve örnekleri, Türkiye’de bu alandaki mevzuat çalışmaları, denizel alanlara ilişkin Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası anlaşma ve protokoller, Deniz Mekânsal Planlamasının grupları ve kademelerinin neler olması gerektiği açıklanmıştır. Dördüncü Bölümde Deniz Mekânsal Planlaması kapsamında kurumların sorumluluklarının neler

[Handwritten signature and stamp]

olduğu ve kurumların denizel alanlarda ürettikleri verilerin neler olduğu ele alınmıştır. Sonuç Bölümünde ise genel bir değerlendirme yapılarak tavsiyelerde bulunulmuştur.

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÇALIŞMA HEYETİ ÜYELERİ	2
ÖNSÖZ.....	4
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	5
İÇİNDEKİLER.....	7
TABLolar DİZİNİ	8
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	9
KISALTMALAR/SİMGELER	10
TANIMLAR.....	11
1. GİRİŞ.....	12
1.1. Vizyon	12
1.2. Kapsam	12
1.3. Amaç.....	13
2. TÜRKİYE ULUSAL COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİ ALTYAPISI VE VERİ STANDARTLARI.....	15
2.1. Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı Çalışma Prensipleri.....	15
2.2. Veri Standartları	17
2.2.1. Denizel Alanlar Veri Standartları	18
3. DENİZ MEKÂNSAL PLANLAMA.....	20
3.1. Deniz Mekânsal Planlama ve İhtivası	20
3.2. Deniz Mekânsal Planlamanın Dünyadaki Durumu	25
3.2.1. Dünya'dan Deniz Mekânsal Planlama Örnekleri	27
3.3. Türkiye'de Deniz Mekânsal Planlama Kapsamında Yürütülen Çalışmalar.....	29
3.4. Deniz Mekânsal Planlamasına İlişkin Mevzuat Çalışması.....	44
3.4.1. Deniz Mekânsal Planlamasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler.....	45
3.5. Deniz Mekânsal Planlamasının Gruplandırılması	63
3.6. Deniz Mekânsal Planlarının Kademelendirilmesi	65
3.7. Deniz Mekânsal Planlama Kapsamında Deniz Kadastrosunun Önemi.....	65
4. DENİZ MEKÂNSAL PLANLAMASI KAPSAMINDA KURUMLARIN SORUMLULUKLARI	68
4.1. Kurumların Veri Sorumluluk Matrislerinin Oluşturulması.....	68
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
KAYNAKÇA	78
EKLER	80

[Handwritten signature and date: 28.05.2018]

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1: Denizel Alanlara Ait Veri Temaları.....	18-19
Tablo 3.1: İlgili Kamu Kurumlarının Denizel Alanlarda Yürüttükleri Çalışmalar....	36-42
Tablo 3.2: İlgili Kamu Kurumlarının Denizel Alanlardaki Uluslararası Projeleri.....	43
Tablo 3.3: Denizel Alanlara İlişkin Uluslararası Anlaşma ve Protokoller.....	46-56
Tablo 3.4: Deniz Mekansal Planaması Plan Kademeleri.....	65
Tablo 4.1: Denizel Alanlarda Üretilen Veri Adı.....	69-73

Dr. Dr. İsmail Kılıç 8
Dr. Dr. İsmail Kılıç 8

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1: Deniz Mekansal Planlaması İhtivası	20
Şekil 3.2: Denizel Alanlara İlişkin Kavramlar.....	24
Şekil 3.3: Hollanda Deniz Mekânsal Planlaması Örneği.....	28
Şekil 3.4: Belçika Deniz Mekânsal Planlaması Örneği.....	29
Şekil 3.5: DEN – İZ Programı.....	33
Şekil 3.6: DEN – İZ Programı Kapsamındaki Faaliyetler.....	33
Şekil 3.7: DEN – İZ Programı Kapsamındaki Çalışmalar.....	33

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

KISALTMALAR/SİMGELER

CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
TUCBS	Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi
DMP	Deniz Mekânsal Planlama
MEB	Münhasır Ekonomik Bölge
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
BM	Birleşmiş Milletler
AB	Avrupa Birliği
IMP	Bütünleşik Denizcilik Politikaları
IMAP	Akdeniz Entegre İzleme Programı
BSIMAP	Karadeniz Kirliliği İzleme
DEN-İZ	Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı
NEAT	Biyçeşitlilik ve Kirleticiler Verilerini Bir Arada Değerlendirme
SİM	Sürekli İzleme Merkezi
MARMOD	Marmara Denizi Bütünleşik Modelleme Projesi
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
IMO	Uluslararası Denizcilik Örgütü
BMDHS	Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi
CBD	Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi
COP	Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansı
ICZM	Entegre Kıyı Alanı Yönetimi

Dr. A. M. Elçin 10.11.2018

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

TANIMLAR

Coğrafi Bilgi Sistemi	Her türlü coğrafi verinin; üretilmesi, temini, depolanması, işlenmesi, yönetilmesi, analiz edilmesi, paylaşılması, sunulması ve güncel tutulması için gerekli olan donanım, yazılım, insan kaynağı, standartlar ve yöntemler bütünü.
Sorumlu kurum	Coğrafi veri sorumluluk matrisinde yer alan coğrafi veri temasının üretim, uyumlaştırma, güncelleme, güvenlik ve paylaşımından sorumlu olan ve ilgili temaya ait veriyi üreten diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerekli koordinasyonu sağlayan kamu kurum ve kuruluşu.

Re. A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z. AA. AB. AC. AD. AE. AF. AG. AH. AI. AJ. AK. AL. AM. AN. AO. AP. AQ. AR. AS. AT. AU. AV. AW. AX. AY. AZ. BA. BB. BC. BD. BE. BF. BG. BH. BI. BJ. BK. BL. BM. BN. BO. BP. BQ. BR. BS. BT. BU. BV. BW. BX. BY. BZ. CA. CB. CC. CD. CE. CF. CG. CH. CI. CJ. CK. CL. CM. CN. CO. CP. CQ. CR. CS. CT. CU. CV. CW. CX. CY. CZ. DA. DB. DC. DD. DE. DF. DG. DH. DI. DJ. DK. DL. DM. DN. DO. DP. DQ. DR. DS. DT. DU. DV. DW. DX. DY. DZ. EA. EB. EC. ED. EE. EF. EG. EH. EI. EJ. EK. EL. EM. EN. EO. EP. EQ. ER. ES. ET. EU. EV. EW. EX. EY. EZ. FA. FB. FC. FD. FE. FF. FG. FH. FI. FJ. FK. FL. FM. FN. FO. FP. FQ. FR. FS. FT. FU. FV. FW. FX. FY. FZ. GA. GB. GC. GD. GE. GF. GG. GH. GI. GJ. GK. GL. GM. GN. GO. GP. GQ. GR. GS. GT. GU. GV. GW. GX. GY. GZ. HA. HB. HC. HD. HE. HF. HG. HH. HI. HJ. HK. HL. HM. HN. HO. HP. HQ. HR. HS. HT. HU. HV. HW. HX. HY. HZ. IA. IB. IC. ID. IE. IF. IG. IH. II. IJ. IK. IL. IM. IN. IO. IP. IQ. IR. IS. IT. IU. IV. IW. IX. IY. IZ. JA. JB. JC. JD. JE. JF. JG. JH. JI. JJ. JK. JL. JM. JN. JO. JP. JQ. JR. JS. JT. JU. JV. JW. JX. JY. JZ. KA. KB. KC. KD. KE. KF. KG. KH. KI. KJ. KK. KL. KM. KN. KO. KP. KQ. KR. KS. KT. KU. KV. KW. KX. KY. KZ. LA. LB. LC. LD. LE. LF. LG. LH. LI. LJ. LK. LL. LM. LN. LO. LP. LQ. LR. LS. LT. LU. LV. LW. LX. LY. LZ. MA. MB. MC. MD. ME. MF. MG. MH. MI. MJ. MK. ML. MM. MN. MO. MP. MQ. MR. MS. MT. MU. MV. MW. MX. MY. MZ. NA. NB. NC. ND. NE. NF. NG. NH. NI. NJ. NK. NL. NM. NN. NO. NP. NQ. NR. NS. NT. NU. NV. NW. NX. NY. NZ. OA. OB. OC. OD. OE. OF. OG. OH. OI. OJ. OK. OL. OM. ON. OO. OP. OQ. OR. OS. OT. OU. OV. OW. OX. OY. OZ. PA. PB. PC. PD. PE. PF. PG. PH. PI. PJ. PK. PL. PM. PN. PO. PP. PQ. PR. PS. PT. PU. PV. PW. PX. PY. PZ. QA. QB. QC. QD. QE. QF. QG. QH. QI. QJ. QK. QL. QM. QN. QO. QP. QQ. QR. QS. QT. QU. QV. QW. QX. QY. QZ. RA. RB. RC. RD. RE. RF. RG. RH. RI. RJ. RK. RL. RM. RN. RO. RP. RQ. RR. RS. RT. RU. RV. RW. RX. RY. RZ. SA. SB. SC. SD. SE. SF. SG. SH. SI. SJ. SK. SL. SM. SN. SO. SP. SQ. SR. SS. ST. SU. SV. SW. SX. SY. SZ. TA. TB. TC. TD. TE. TF. TG. TH. TI. TJ. TK. TL. TM. TN. TO. TP. TQ. TR. TS. TT. TU. TV. TW. TX. TY. TZ. UA. UB. UC. UD. UE. UF. UG. UH. UI. UJ. UK. UL. UM. UN. UO. UP. UQ. UR. US. UT. UU. UV. UW. UX. UY. UZ. VA. VB. VC. VD. VE. VF. VG. VH. VI. VJ. VK. VL. VM. VN. VO. VP. VQ. VR. VS. VT. VU. VV. VW. VX. VY. VZ. WA. WB. WC. WD. WE. WF. WG. WH. WI. WJ. WK. WL. WM. WN. WO. WP. WQ. WR. WS. WT. WU. WV. WW. WX. WY. WZ. XA. XB. XC. XD. XE. XF. XG. XH. XI. XJ. XK. XL. XM. XN. XO. XP. XQ. XR. XS. XT. XU. XV. XW. XX. XY. XZ. YA. YB. YC. YD. YE. YF. YG. YH. YI. YJ. YK. YL. YM. YN. YO. YP. YQ. YR. YS. YT. YU. YV. YW. YX. YY. YZ. ZA. ZB. ZC. ZD. ZE. ZF. ZG. ZH. ZI. ZJ. ZK. ZL. ZM. ZN. ZO. ZP. ZQ. ZR. ZS. ZT. ZU. ZV. ZW. ZX. ZY. ZZ.

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

1. GİRİŞ

1.1. Vizyon

Türkiye'nin başta ulusal güvenliğinin korunması koşuluyla, uluslararası alanda temsili, deniz ve kıyı ekosisteminin korunması, ekonomik çıkarların ve kalkınmanın sağlanması amacıyla Türkiye Denizleri için Deniz Mekânsal Planlama çalışmalarına yol göstermek.

1.2. Kapsam

Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri kapsamında tüm kamu kurum kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ve özel sektör arasında coğrafi verilerin birlikte çalışabilirlik esaslarına uygun olarak paylaşımı ve kullanımı amacıyla, coğrafi veri temalarına ilişkin standartların belirlenmesi çalışmaları, 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü koordinasyonunda çalışma heyetleri aracılığı ile yürütülmektedir.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kuzey Deniz Saha Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Hizmetleri Plan ve Koordinasyon Kurulu olağan toplantısı 16-17 Mayıs 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olup, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanan Tavsiye Kararlarının 6. Maddesi ile "Deniz alan planlaması, deniz kirliliği, iklim değişikliği, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili ihtiyaç duyulacak denizlerle ilgili verilerin ve standartların tespiti, sorumlu ve ilgili kurumlarının saptanması ile TUCBS entegrasyon durumlarının belirlenmesi ve raporlanması için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından çalışma yapılması" yönünde tavsiye kararı alınmıştır.

Söz konusu tavsiye kararı doğrultusunda Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından 12.09.2023 tarihli ve E-36927918-020-7335407 sayılı Genel Müdürlük Olur'u ile "Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti" oluşturulmuştur.

12

Re. E. M. G. B. R. K. A. S. U. J. A. H. A. P. K. E. S.

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti

Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti 09.11.2023 – 14.12.2023 tarihleri arasında toplam 6 kez çalışma heyeti üyeleri ile birlikte toplanmış ve işbu rapor hazırlanmıştır.

1.3. Amaç

Deniz Mekânsal Planlama, deniz ve kıyı alanlarının rasyonel kullanımına, bu alanlardaki sektörel kullanımlar ve etkileşimler arasında denge kurmaya, çevre korumaya, doğal alanların ve kaynakların sürdürülebilir kullanılmasına, koruma-kullanma dengesi gözetilerek sosyal ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasına ulaşabilmenin pratiğidir. Deniz Mekânsal Planlama Direktifi, 2014 yılında Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiştir ve Direktife göre, 2021 yılı sonuna kadar tüm üyelerin Deniz Mekânsal Planlama çalışmalarını tamamlamış olmaları gerekmektedir.

Türkiye’de, Deniz Mekânsal Planlama çalışmaları oldukça yenidir. Bu alanda kamu kurum ve kuruluşları çalışmalarını sürdürmektedir. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kuzey Deniz Saha Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Hizmetleri Plan ve Koordinasyon Kurulunun 16-17 Mayıs 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olan toplantısında alınan tavsiye kararları Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmış olup, söz konusu Tavsiye Kararlarının 6. Maddesi doğrultusunda Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından 12.09.2023 tarihli ve E-36927918-020-7335407 sayılı Genel Müdürlük Olur’u ile “Denizel Alanlarda Veri Standartları Çalışma Heyeti” kurulmuştur.

Çalışma Heyeti kapsamında sürdürülen çalışmaların amacı, Türkiye’nin Deniz Mekânsal Planlama çalışmalarına yol gösterici bir çalışma yapmak ve bu kapsamda ilgili kurumların entegrasyonu ile bütünlük bir rapor hazırlamaktır. Bu kapsamda Dünyada “maritime/marine spatial planning” olarak kullanılan kavramın Türkiye’de dil birliği ve tutarlılığın sağlanması açısından nasıl kullanılması gerektiği, Türkiye’de denizel alanlara ilişkin sorumlu kurumların ve bu kurumların verilerinin neler olduğu, Türkiye’nin uluslararası anlaşmalar kapsamındaki sorumlulukları, Deniz Mekânsal Planlama kapsamındaki alt sektörlerin neler olduğu, denizel alanlara ilişkin TUCBS kapsamındaki

13

[Handwritten signatures and stamps]

Türkiye'nin Deniz Mekânsal Planlama çalışmalarında yol alması, uluslararası alanda denizel alanlara ilişkin temsil gücünü arttıracak olup, bu alanlarda çevre koruma ve ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacaktır.